

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3085/24
2.4.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Станиславе Митровић и Снежане Марјановић, чланова већа, у парници тужила АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Михаило Павловић, адвокат из Београда, Змаја од Ноћаја бр. 9/4, против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, Тимочка бр. 15, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама паричних странака изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 12877/22 од 1.2.2024. године, у седници већа одржаној дана 2.4.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе паричних странака и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 12877/22 од 1.2.2024. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви паричних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужила па је обавезана тужена да им на име накнаде нематеријалне штете због смрти блиског лица исплати износ од по 1.000.000,00 динара, са законском затезном каматом од 1.2.2024. године па до исплате. Ставом другим изреке тужбени захтев тужила је одбијен као неоснован преко досуђених новчаних износа од по 1.000.000,00 динара, а до тражених новчаних износа од по 2.000.000,00 динара, са законском затезном каматом од 1.2.2024. године па до исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужилама накнади трошкове парничног поступка у износу од 293.850,00 динара, са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење па до исплате.

Против наведене пресуде, жалбе су благовремено изјавиле обе паричне странке, и то тужиле побијајући је у ставовима другом и трећем изреке, због погрешне примене материјалног права, а тужена побијајући је у ставовима првом и трећем изреке, из свих законских разлога. Тужиле су благовремено одговориле на жалбу тужене.

Испитујући првостепену пресуду у границама прописаним чланом 386 ЗПП (“Службени гласник РС”, број 72/11 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је нашао да жалбе парничних странака нису основане.

У поступку пред првостепеним судом нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП на које апелациони суд пази по службеној дужности, а због којих би побијана одлука морала бити укинута.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Окружног суда у Београду-Већа за ратне злочине К.В.бр. 4/206 од 12.03.2009. године, оптужени ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... и ..., су оглашени кривим да су извршили кривично дело ратног злочина против ратних заробљеника из члана 144 у вези члана 22 ОКЗ СРЈ, тако што су у времену од поподневних часова дана 20.11.1991. године до раних јутарњих часова 21.11.1991. године, на пољопривременом добру “Овчара” у Вуковару, у тадашњој Републици Хрватској, као припадници ТО Вуковар и Добровољачке јединице “Лева суподерица” које су биле у саставу тадашње ЈНА, кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба и поступајући противно члану 3 став 1 тачка а и ц и члану 4а став 1, 2, 3 и 4 Треће Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године и допунског Протокола исте конвенције о заштити жртава међународних оружаних сукоба од 08.06.1977. године, према ратним заробљеницима, припадницима хрватских оружаних снага, милиције, добровољачких јединица и лица која прате те оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав, а који су претходно заробљени од стране припадника тадашње ЈНА у болници, а затим предати ТО Вуковар, вршили убиства, телесно их повређујући и нечовечно поступали на начин којим се вређа људско достојанство, тако што су формирали шпалир кроз који су били приморани да протрче ратни заробљеници приликом уласка у хангар и које су сви заједно тукли дрвеним палицама, шипкама, кундацима, штакама, рукама и ногама по разним деловима тела, наносећи им телесне повреде, након чега су их у хангару у групама од по 30-40 лица укрцали у приколицу трактора одредили лица која ће вршити ликвидацију, те су ратни заробљеници у 5-6 наврата одвожени према Грабову, на око 1 км од Овчаре, где је вршено њихово стрељање формирањем стрељачких стројева, а стрељана лица која су давала знаке живота убијани су пуцањем у главу, на који начин су лишили живота најмање 200 лица од којих је идентификовано 193, међу којима је под редним бројем ... лице ГГ, рођен ... године.

ГГ је супруг тужиље АА, рођене ... године, а отац тужиља ББ рођене ... године и ВВ, рођене ... године.

У моменту када је почело бомбардовање, крајем августа и почетком септембра 1991. године тужиља АА је била са супругом у Вуковару, старија ћерка ББ је студирала у ..., а млађа ВВ је одвезена са осталом децом у ..., а након тога код тужиљиних родитеља. Супруг и отац тужиља је био мобилисан од војне полиције и свако вече долазио у склониште где је тужиља АА боравила. Дана 17.11. 1991. године, ујутро су кренули у Градску болницу, где су се скупљали људи под патронатом међународног Црвеног крста, требало је да буду евакуисани. Тужиља АА и њен супруг решили су да иду сутрадан, када је била та велика евакуација са међународним Црвеним крстом, јер им је деловало сигурније. Међутим, ту су раздвојени, мушкарце су издвајали на једну

страну и отишли су посебним аутобусима. Говорило се да иду у Вуковарску касарну и да ће поново бити враћени. Тужилца АА се договорила са супругом да ће се наћи у Загребу, као што име је и обећано. После тог 18.11. 1991. године, није више видела супруга. Ту возњу су завршили у Шиду. Она је мислила да је супруг у неком од тих аутобуса, али то није било тако. Наставила је живот тако што је тражила супруга, нашла је посао у ..., где је и живела. Стално је ишла у Црвени крст у Загребу, распитивала се о супругу, ишла на све размене заробљеника и питала да ли га је неко видео. Млађа ћерка ВВ је живела са тужиљом, а старија ББ је била у студентском дому у ... Од 17. 11.1991. године када је супруга последњи пут видела и од октобра 1991. године када су га ћерке последњи пут чуле, што преко телефона, што путем телеграма, оне нису знале шта се с њим десило, али су веровале да се налази у касарни у којој су им рекли да ће бити, веровале су да ће се вратити. Међутим 1997. године, после шест година трагања за оцем и супругом, живота у неизвесности, бризи, страху, напетости и патњи, сазнале су да им је супруг и отац убијен, и то тако што су позване да га идентификују, на основу фотографија, на којима су се видели остаци скелета, прострелне ране главе и остаци одеће, за коју је тужилца АА препознала да је припадала њеном супругу ГГ. У време када је ГГ убијен тужилца АА је имала 43 године, тужилца ББ је имала 21 годину и до тог тренутка је уредно давала испите, уписала је апсолвентски рок, одслушала је све испите, али од тог тренутка није ништа могла да учи, нити је успевала да положи испите. Завршетак факултета је био жеља њеног оца коју је он оставио написану на папиру када се растајао са тужиљом АА. Тужилца ББ је две године ишла на психотерапију након сазнања за смрт оца, тако да је имала велику паузу током студирања, али се касније вратила на студије и жели да их заврши и испуни очеву жељу. Тужилца ВВ је имала тада 15 година, сећа се тренутка доделе дипломе, венчања и тада су јој осећања била потиснута. Истовремено је осећала бес, фрустрацију, неправду и осећај изгубљеног времена и изгубљеног детињства. Тужба у овој правној ствари је поднета 25.10.2022. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања правилно је првостепени суд закључио да је тужена у обавези да тужилцама накнади штету коју се претрпеле извршењем кривичног дела од стране припадника тадашње ЈНА, правног претходника тужене.

Наиме, чланом 1 Закона о служби у оружаним снагама ("Службени лист СФРЈ", бр. 7/82...26/90), који је важио у време штетног догађаја, прописано је да се службом у оружаним снагама (у даљем тексту оружане снаге) сматра вршење војних и других дужности у ЈНА и у територијалној одбрани док је чланом 218 истог закона прописано да за штету коју војно лице у вези са вршењем службе учини трећем лицу одговара друштвено-политичка заједница или организација удруженог рада, осим ако докаже да је војно лице у датим околностима поступало онако како је требало, и то Федерација-ако је штету учинило војно лице у ЈНА, а република, аутономна покрајина, општина или друга друштвено-политичка заједница, односно организација удруженог рада која је организовала вежбе или другу обуку припадника територијалне одбране - ако је ту штету учинило војно лице - припадник територијалне одбране. Како су лица која су извршила кривично дело на штету супруга и оца тужилца у тренутку извршења дела били чланови територијалне одбране, ТО Вуковара и Добровољачке јединице "Лева суподерица" које су биле у саставу тадашње ЈНА то тужена, као њен правни следбеник одговара за штету која је причињена тужилцама 20. и 21.11.1991. године.

С обзиром да је штета коју су претрпеле тужиље проистекла из учињеног кривичног дела ратног злочина против ратних заробљеника из члана 144 ОКЗ СРЈ за које је чланом 100 истог закона прописано да кривично гоњење и извршење казне не застарева, то ни потраживање овако настале штете није застарело у смислу члана 377 став 1 Закона о облигационим односима, како то правилно закључује и првостепени суд.

Првостепени суд је правилном применом члана 201 у вези члана 200 Закона о облигационим односима досудио тужиљама на име накнаде нематеријалне штете због смрти супруга и оца износ од по 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана доношења одлуке. Ценећи све околности конкретног случаја правилно је закључио са ће исплатом овог износа тужиљама бити пружена правична сатисфакција. Наиме, новчана накнада нематеријалне штете није циљ него средство којим ће оштећени, задовољењем животних потреба које не би могао подмирити, олакшати себи живот и учинити га подношљивијим, ублажавајући душевни бол који подноси. Новчана накнада има за сврху да се тужиљама пружи одговарајућа сатисфакција према значају повређеног добра и тежине повреде па је правилно првостепени суд ценио околност да је губитак супруга, односно оца ненадокнадив и досудио тужиљама износ који представља за њих правичну новчану накнаду која је сразмерна јачини претрпљеног душевног бола у смислу члана 200 Закона о облигационим односима. Досуђивањем вишег износа, погодовало би се тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом накнаде штете, те су у том смислу неосновани наводи жалбе тужиља, али и досуђивање нижег износа, за шта се жалба тужене залаже, не би било у складу са одредбом члана 200 став 2 Закона о облигационим односима и не би могло да испуни циљ и сврху правичне новчане накнаде о чему суд, сходно наведеној одредби, води рачуна по службеној дужности.

Стога се неосновано, жалбом тужиља побија одлука првостепеног суда којом је одбијен захтев за накнаду нематеријалне штете преко досуђених 1.000.000,00 динара свакој од тужиља а до тражених 2.000.000,00 динара указивањем да је пропуштено да се оцени начин на који је супруг и отац тужиља убијен јер је ова околност пре свега елемент који утиче на тежину учињеног кривичног дела али не у пресудној мери на душевне болове које су тужиље трпеле због смрти супруга и оца.

Чињеница да је штетна радња извршена од стране појединаца који су у том тренутку били у служби правног претходника тужене не ослобађа одговорности тужену у смислу члана 218 Закона о служби у оружаним снагама већ само овлашћује тужену на повраћај исплаћене накнаде од лица које је штету скривило намерно или крајњом непажњом у смислу члана 3 истог члана Закона о служби у оружаним снагама.

Неосновано у жалби тужена указује да се одредба члана 377 Закона о облигационим односима, може применити на оцену застарелости само у случајевима када се накнада штете тражи од учиниоца кривичног дела и да је стога потраживање тужиља застарело јер је протекао рок из члана 376 истог Закона. Ово стога што је чланом 377 став 1 Закона о облигационим односима прописано да када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева када истекне

време одређено за застарелост кривичног гоњења. Одговорним лицем у смислу ове законске одредбе сматра се како учинилац кривичног дела тако и свако друго лице које је по било ком основу одговорно за штету насталу као последицу кривичног дела (власник опасне ствари, лице које обавља опасну делатност, послодавац за штету коју причини радник, правно лице за штету коју причини његов орган...). Стога је застарелост тражене накнаде штете првостепени суд правилно оценио применом члана 377 Закона о облигационим односима, јер је штета проузрокована кривичним делом које су извршили припадници тужене.

Овај суд је имао у виду да се тужиле у жалби позивају на друге одлуке овог суда, у поступцима који су се односили на чињенично различите случајеве, у којима су раније досуђивани виши износи накнаде који би оправдали да и њима буде досуђена виша накнада од оне коју је досудио првостепени суд. Истовремено, тужиле нису имале у виду више одлука овог суда које су донете у вези са истим штетним догађајима у којима су сродницима смртно страдалих лица досуђени и знатно нижи износи накнаде. У сваком случају, несумњиво право грађана на једнаку заштиту права и на правну сигурност не значи истовремено и обавезност примене правних ставова из раније донетих судских одлука у случајевима који могу бити чињенично и правно слични али не морају бити идентични, пошто би се тиме угрозило право грађана на правично суђење, такође, зајемчено Уставом, по коме свако има право да му независан, непристрасан и законом већ установљени суд, правично и у разумном року расправи све аспекте конкретног случаја и донесе правилну одлуку о његовом праву. Поред тога, указивањем тужиле у жалби на одлуке Европског суда за људска права донетим против Србије у којима тај суд констатује да су домаћи судови досуђивали непримерено ниске износе накнаде штете, чиме побијају правилност досуђених износа накнаде штете, је без утицаја на другачију оцену другостепеног суда.

Приликом доношења одлуке о основаности изјављених жалби, односно законитости и правилности побијане пресуде, овај суд је ценио и остале наводе које су парничне странке у њима истицале, али их није посебно образлагао, применом одредбе члана 396 став 2 ЗПП, јер не могу довести до другачије, по њих повољније одлуке у овој парници.

Потврђена је и одлука о трошковима поступка јер је донета правилном применом чланова 150, 153 и 154 Закона о парничном поступку, имајући у виду успех тужиле у поступку, а на конкретне неправилности се жалбама тужиле и тужене и не указује. Тужилама на име трошкова парничног поступка припада и законска затезна камата од дана извршности пресуде па до исплате, у складу са чланом 277 став 1 и 324 ЗОО.

Са свега изнетог, а на основу одредбе члана 390 и 401 тачка 2 ЗПП-а, донета је одлука као у ставу првом изреке.

С обзиром да парничне странке нису успеле са жалбама, док сачињавање одговара на жалбу није нужна процесна радња за одлучивање у другостепеном поступку, то је на основу члана 165 став 1 у вези члана 153 ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић